

Razen tega objavlja revija British Birds od leta 1980 tudi poročila iz vse Evrope (oziroma 23 evropskih dežel, Maroka in Izraela) o pojavljanju redkih in zanimivih vrst. V tem obdobju je bil objavljen o vrsti *Emberiza rutila* en sam podatek, in sicer z Malte:

– Gozo, prvoletni ♂, november 1986, obročkan.

Vir:

Report on rare birds in Great Britain in 1986, British Birds 80, 11: 1987.

European News, British Birds 77, 6: 1984.

Pojavljanja brkate sinice *Panurus biarmicus* v severozahodnih področjih Jugoslavije

Appearances the Bearded Tit *Panurus biarmicus* in the northwestern parts of Yugoslavia

GORDAN LUKAČ

Brkata sinica je v Jugoslaviji zanesljivo gneznila na več krajih:

1. Katlanovsko blato (Pelle 1977)
2. Negotinska blato (Matvejev 1950)
3. Novi Vrbas (Csornai 1948 in Pelle 1977)
4. Ohridsko jezero (Matvejev in Vasić 1973)
5. ustje Neretve
6. Skadrsko jezero (Reiser 1939, Reiser in Fuhrer 1896).

Novejši podatki o gnezdenju se nanašajo na Ečanske ribnike in Šećeransko baro v Vojvodini (Pelle 1977). Redna opazovanja te ptice na Skadrskem jezeru v sezoni gnezdenja (Matvejev, Vasić 1973, Vasić 1980) kažejo na možnost njenega gnezdenja, kar pa na žalost v zadnjem času ni zanesljivo ugotovljeno.

Ker je brkata sinica s svojim načinom življenja tesno navezana na trstje, je izsuševanje močvirskih rokavov in uničevanja trstja povzročilo hitro upadanje števila te vrste ptic v Evropi v zadnjih sto letih (Voous 1960).

V 50. in 60. letih 20. stoletja pa je ta vrsta spet v fazi lahnega širjenja (Wawrzyniak in

Sohns 1986). To so omogočile vedno večje površine trstja, rogoza in druge močvirske vegetacije (na ribnikih, akumulacijskih jezerih, morskih zalivih itd.). Rahlo večanje števila populacije je eden od vzrokov, da ta vrsta ptic pozimi vse pogostejše obiskuje področja trstja v Sloveniji in severozahodni Hrvaški. Drugi vzrok je večje število opazovalcev v zadnjem času (opomba urednika).

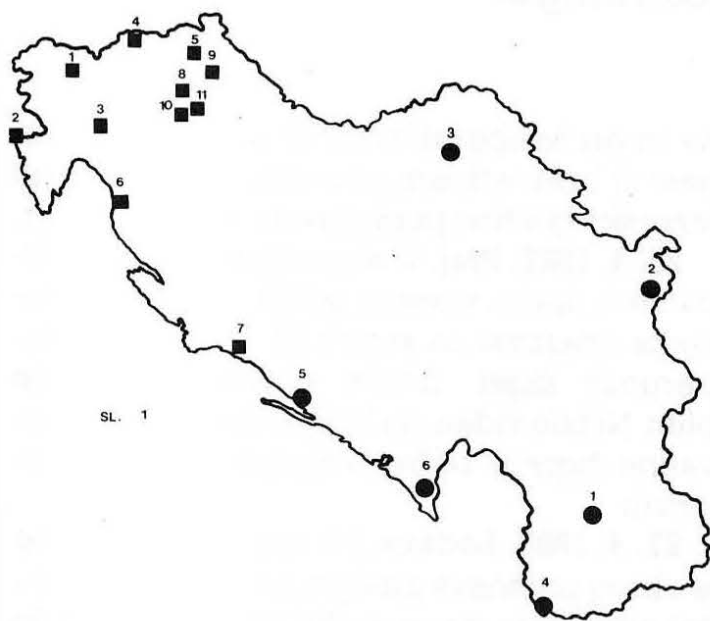
Z izgradnjo akumulacijskih jezer, na katerih se začenja pojavljati trstje, nastajajo vedno ugodnejše možnosti za prezimovanje brkate sinice v hudih zimah (Dittberner in Dittberner 1982).

Zone trstja in rogoza na ribnikih postajajo prezimovališča teh ptic na Hrvaškem. Zaradi tega je vedno več zimskih opažanj brkate sinice v zahodnih področjih Jugoslavije (Slovenija in severozahodna Hrvaška) slika 1.

Ali bodo posamezna področja trstja na severozahodu naše države postala tudi gnezdišča brkate sinice, bodo pokazale nadaljnje raziskave.

Opazovanja:

1. Bobovek	20. 11. 1975	1	Geister 1983
Bobovek	16. 10. 1977	11	Geister 1983
Bobovek	30. 03. 1980	4	Geister 1983
Bobovek	3. 12. 1982	?	Geister 1984
Bobovek	30. 03. 1984	1	Geister 1984
2. Sečovelje	29. 11. 1979	4 + 9	Geister 1980
Sečovelje	2. 04. 1980	?	Geister 1983
3. Draga pri Igu	23. 10. 1982	35	Sovinc 1983
4. Dravogradsko jezero	?	?	Vreš & Vrhovnik 1984
5. Ormoško jezero	10. 01. 1988	20 ex.	
Ormoško jezero	4. 02. 1988	10–20 ex.	
6. Senj	8. 03. 1903	več ex.	Maštrović 1942
7. Omiš	29. 10. 1892	2	Maštrović 1942
8. Savica	30. 11. 1983	14 ex.	Radović 1987
9. Varaždinsko jezero	27. 10. 1985	3 ex.	Lukač 1986
Varaždinsko jezero	16. 11. 1985	3–4 ex.	Lukač 1986
Varaždinsko jezero	29. 11. 1985	3–4 ex.	Lukač 1986
Varaždinsko jezero	7. 12. 1985	3 ex.	Lukač 1986
Varaždinsko jezero	22. 12. 1985	2–3 ex.	Lukač 1986
Varaždinsko jezero	4. 01. 1986	2	Lukač 1986
Varaždinsko jezero	5. 04. 1986	1 + 1	Lukač 1986
10. Crna Mlaka	20. 11. 1982	30 ex.	
Crna Mlaka	19. 02. 1983	manjša jata	
Crna Mlaka	5. 03. 1983	1 + 1	
Crna Mlaka	6. 12. 1988	1 + 1	
11. Pisarovina			Kovačić in vivo.

Slika 1. ● Lokalitete gnezdenja brkate sinice *Panurus biarmicus* v Jugoslaviji ■ Opazovanje brkate sinice v severozahodnih področjih Jugoslavije. Nazivi lokalitet so navedeni v besedilu po številkah na zamljevidu

Fig 1: Distribution of the Bearded tit in Yugoslavia: breeding sites ● watch points in the northwestern parts ■ from 1975 onwards

Summary

The author ascribes the increased observations of the Bearded Tit in the northwestern parts of Yugoslavia in the last four years to somewhat easier expansion of its population and to the more favourable wintering conditions made by the construction of reservoirs which are gradually becoming overgrown by reed. The author does not mention the influence of the increased number of watchers on the increased number of observations.

Literatura:

DITTBERNER, H. & W. DITTBERNER (1982): Beitrag über Zug, Winterquartieraufenthalt, sowie Körpermasse und Unterartenzugehörigkeit der Bartmeise *Panurus biarmicus* in der Uckermark. Beitr. Vogelk. 28: 257-268.

GEISTER, I. (1980 a): Brkata sinica *Panurus biarmicus*, *Acrocephalus* 1: 17.

GEISTER, I. (1980 b): Ogroženo trstišče v Sečoveljskih solinah. *Acrocephalus* 2: 35.

GEISTER, I. (1983): Prispevek k poznavanju ornitofavne Bobovka. *Acrocephalus* 17-18: 51.

GEISTER, I. (1984): Brkata sinica *Panurus biarmicus*. *Acrocephalus* 19–20: 26.

LUKAČ, G. (1986): Struktura i godišnja dinamika faune ptica Varaždinskog akumulacijskog jezera. Diplomski rad, Zagreb.

MAŠTROVIĆ, A. (1942): Die Vögel des Küstenlandes Kroatiens. Band 1, Zagreb.

MATVEJEV, S. D. (1950): Rasprostranjenje i život ptica u Srbiji (Ornithogeographia Serbica). Knj. 161.

MATVEJEV, S. D. & V. F. VASIĆ (1973): Catalogus faunae Jugoslaviae. Aves IV/3.

PELLE, I. (1977): Senica brkata *Panurus biarmicus* (ponovno) gnezdarica Vojvodine. *Larus* 29–30: 199–207.

RADOVIĆ, D. (1987): Struktura i godišnja dinamika faune ptica rukavca Save kod Zagreba, Diplomski rad. Zagreb.

REISER, O. (1939): Materialien zu einer Ornitho-Balkanica, Bosnien und Herzegovina. Wien.

REISER, O. & L. Führer (1896): Materialien zu einer Ornitho-Balkanica, Montenegro. Wien.

SOVINČ, A. (1983 a): Brkata sinica *Panurus biarmicus*. *Acrocephalus* 15: 18.

SOVINČ, A. (1983 b): Zaštita ribnikov v dolini Drage pri Igu. *Acrocephalus* 15: 7–9.

VASIĆ, V. F. (1980): The List of Birds of Skadar Lake (Montenegro, Yugoslavia). *Larus* 31–32: 201.

VOOUS, K. H. (1960): Atlas of European Birds. Edinburgh.

VREŠ, B. & D. VRHOVNIK (1984): Ornitološki pogled na Dravograjsko jezero. *Acrocephalus* 19–20: 16.

WAWRZYNIAK, H. & G. SOHNS (1986): Die Bartmeise. Die neue Brehm-Bücherei. Wittenberg, Lutherstadt.

Gordan Lukač, Botanički zavod PMF, Marulićev trg 20/II, 41000 Zagreb

»Razvoj oblačnosti« pri močvirskih čigrah *Chlidonias* in nenaden pojav morske srake *Haematopus ostralegus* Great increase of marsh terns *Chlidonias* and sudden appearance of the Oystercatcher *Haematopus ostralegus*

BORUT ŠTUMBERGER

Študentje si prav radi iz prazničnega dne sredi tedna napravimo krajše počitnice. Natančno to sem storil med lanskimi prvomajskimi prazniki. Desetletna opazovanja so me prepričala, da se pričenja množični prelet črne *Chlidonias niger* in beloperute čigre *Chlidonias leucopterus* na štajerskih akumulacijskih jezerih po 20. aprilu. Koreografijo sem zato pripravil tako, da bi se s čigrami zavrtel med Ptujem, Ormožem in Ledavo na Goričkem.

24. 4. 1987, Ptuj. Ob 19.30 sem v jasnem vremenu in pri temperaturi 18 °C razočarano spoznal, da so čigre ta dan jezero že zapustile. Predstavljal sem si, da so v grozdasti jati tik pred mojim prihodom izginile v smeri zapornic. Toda kam? To, da vsak večer izginejo neznano kam in da ne vem kje prenočujejo, že dolgo buri mojo domišljijo.

25. 4. 1987, Ormož. V sicer jasnem vreme-

nu in pri temperaturi 20 °C je v tem meglenem in brezvetrnem jutru nad kot olje mirno jezersko gladino poplesavalo 80 črnih čiger.

26. 4. 1987, Ptuj. V soparnih zgodnjepopol-danskih urah z vmesno nevihto sem med otokoma opazoval na jezeru 56 črnih in 7 beloperutnih čiger. Lovile so nerazpoznaven plen. Ni bilo videti, da bi jih rečni galebi in navadne čigre iz bližnje kolonije kakorkoli zanimali.

27. 4. 1987, Ledava. Po jutranjem dežju se je okrog poldneva zjasnilo in tudi veter je pričel pihati, tako da se je ohladilo na 13 °C. Kdo bi si mislil, da bova s kolegom F. Bračkom na bližnjem Zlatem bregu slišala in videla čopasto sinico *Parus cristatus*. Na jezeru je bilo 16 črnih čiger.

28. 4. 1987, Ptuj. Vreme je bilo ta dan jasno, ob jugovzhodnem vetriču ozračje kristalno čisto, temperatura 15 °C. V jati 250 črnih či-